

Brinkman, Willem

Een prominent figuur in de hulpverlening aan onderduikers, en dan vooral aan ondergedoken Joodse kinderen, is de Zaandamse boekhandelaar Willem Brinkman. Omstreeks 1942 hoort hij in de Gereformeerde kerk aan de Vinkenstraat dominee [Frits Slomp](#) preken. Slomp, in het verzet bekend als Frits de Zwerver, is de man die het initiatief neemt tot het landelijk organiseren van het hulpverleningswerk. De Landelijke Organisatie voor hulp aan onderduikers, de LO, is hiervan het resultaat. De officiële oprichtingsdatum is 25 november 1942. Ook aan de Zaan zijn actieve LO-afdelingen.

Willem Brinkman ontpopt zich als één van Slomp's vertrouwde medewerkers. Hij wordt aangesteld als hoofd van de LO in Noord-Holland. Zeker honderd Joodse kinderen weet hij op onderduikadressen in de Zaanstreek en in Friesland onder te brengen. Willem en zijn echtgenote Aaftje Brinkman-Groot hadden ook een onderduikster in huis, worden verraden. Op 26 augustus 1943 kregen ze te maken met een inval in hun woning aan de Westzijde 1. Brinkman werd gearresteerd wegens het onderbrengen van het joodse meisje. Daarbij was in ieder geval de collaborerende politiemann Jan Bloemsma betrokken. Aaftje Brinkman, in een naoorlogse getuigenverklaring: "Ik werd meegenomen naar het politiebureau aan de Vinkenstraat en werd in een cel gezet. 's Nachts ben ik driemaal door politiecommissaris Ragut verhoord, die erg tekeer ging. 's Morgens werd ik door Ragut vrijgelaten, onder de voorwaarde dat ik om 10 uur terug zou zijn met het kind. Daar ik wel wist dat het kind dan vergast zou worden, ben ik met haar ondergedoken, elk op een apart adres."

Nadat Brinkman is ondergedoken, zet Arie van Os zijn werk in Zaandam voort. Van Os had zich in 1940 als directeur van de Christelijke ULO in Zaandam gevestigd. Hij was afkomstig uit Rotterdam. Daar zat hij in het bestuur van de ARP. In Zaandam raakt hij in contact met Van der Meulen, een van de boodschappers van Colijn, die de Antirevolutionaire broeders ook onder de bezetting bij elkaar trachten te houden. Er ontstaat een gespreksgroep, waar Van Os contact legt met Brinkman, Pos en anderen. Hieruit ontstaat de plaatselijke LO-groep, waarin Van Os, die ouder was dan de anderen, enig overwicht kan doen gelden.

Meubelhandelaar Klaas Pos blijft, nu Brinkman is ondergedoken, als enige de contacten met de landelijke organisatie onderhouden. Het werk neemt dusdanige vormen aan, dat uiteindelijk in de Zaanstreek drie LO-groepen actief zijn. De groep Van Os voor Zaandam, Koog en Zandijk en aparte groepen voor Wormerveer en Krommenie.

Zij werden steeds in één adem genoemd: Brinkman en Pos. Hun namen waren in de illegaliteit samengesmolten, hun gemeenschappelijk werk is bij dreigende deportatie voor velen een redding geweest. Brinkman verzorgde opvang en onderduikadressen van en voor Joden; Pos behartigde de belangen van de slachtoffers van de Duitse slavenjacht in de Hollandsche bedrijven. Zij reisden niet alleen stad en land af om onderdak te vinden voor de Zaanse onderduikers, zij bewerkten de burgerij van Zaandam om herbergzaamheid en offervaardigheid in praktijk te brengen. En dan spraken zij een krachtige taal, waartoe het besef van hun roeping hen in staat stelde.

Op 19 oktober 1943 wordt Brinkman in Hoorn tijdens een vergadering van de afdeling Noord-Holland van de LO met twaalf anderen gearresteerd. Ook Klaas Pos wordt gearresteerd. Arie van Os wordt bij deze gelegenheid in zijn been geschoten, maar valt niet in Duitse handen. In december gevolgd door de veroordeling van hem en zijn medewerker Klaas Pos tot enige jaren tuchthuisstraf. Dat was een verrassend vonnis: de kogel werd gevreesd en nu bleken levensbehoud en terugkeer naar huis mogelijk te zijn. Brinkman sterft in februari 1945 in Duitsland aan vlektyfus. Het meisje zal de oorlog overleven.

Zie: [Tweede Wereldoorlog](#) 3., 4.

[tweede wereldoorlog](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=brinkman2>

Last update: **2020/09/07 12:07**